

Lavantinske škofije

uradni list.

Vsebina: 43. Pastirski list rimskega romarja svojim ovčicam po domovini. — 44. Birski izkaz za leto 1922 in 1923. — 45. Portatilia.

43.

Pastirski list rimskega romarja svojim ovčicam po domovini.

A N D R E J,

po usmiljenju božjem in milosti apostolskega sedeža škof lavantinski vsem svojim dragim duhovnikom in ljubim vernikom izroča nadpastirski pozdrav in blagoslov v Gospodu.

Predragi!

Did pradavnih časov je že v katoliški Cerkvi navada, da romajo škofje ob posebnih prilikah ali ob določenem času v Rim, v središče krščanstva in to iz raznih namenov. Prvič, da v Rimu opravijo svojo pobožnost na čast prvaku apostolskemu, sv. Petru, in apostolu sveta in učitelju narodov, sv. Pavlu. Na grobu apostolskih prvakov molijo, tema gorečnikoma in mučenikoma za Kristov nauk priporočajo sebe in svoje ovčice. Drugič se vdano poklonijo namestniku Jezusa Kristusa, rimskemu papežu, mu potožijo svoje težave in bridkosti, ga prosijo dobrega sveta v dvomljivih in prepornih zadevah, sploh pripoznajo svetega očeta v besedi in nastopu kot svojega poglavarja, kateremu so dolžni spoštovanje in pokorščino, tisto pokorščino, katera veže vse kristjane, škofo in duhovnike in verno ljudstvo v jedno sveto družino pod jednim poglavarjem v eno, sveto, katoliško in apostolsko Cerkev. Tretjič pa škofje svetemu očetu poročajo vsak o svoji škofiji. Vsak mora že doma spisati poročilo o vladanju svoje škofije. Ker pa so tudi razne stvari, ki jih ni mogoče drugače obravnavati, kakor ustno, v živi besedi vrhovnemu poglavarju povedati in pojasniti, zato tudi vsak škof, ki pride v Rim, kmalu dobi dovoljenje, da sme pred svetega očeta in tam razkriti svoje srce in predložiti Kristusovemu namestniku svoje dvome in skrbi, svoje žalostne in vesele pojave; sme prositi tolažbe in opro-

ščenja, pomoči in prizanesljivosti v kočljivih zadevah¹. Tak škofov pohod pri svetem očetu se mi zdi najbolj podoben prizoru, ki se vrši, ko se vrne iz daljne tuje sine k svojemu dobremu očetu. Kdor je to izkusil, ve, da so to navadno ginljivi prizori, ob katerih solze tečejo po licih, solze veselja, ginjenosti, tolažbe, vdanosti, ljubezni...

Preljubi verniki! Tudi Vašega nadpastirja je letošnje leto zadela dolžnost, da vzame v roke romarsko palico in jo krene daleč doli v sredo Italije, kjer v večnem mestu Rimu prebiva v Vatikanu sedanji namestnik Jezusa Kristusa, papež Pij XI. To svoje romanje Vam kanim nekoliko popisati zato, ker ste se Vi in Vaši duhovniki med tem časom, ko sem bil na potu, ljubeznivo mene spominjali v molitvah, da bi po božji milosti svoje romanje srečno začel, nadaljeval in srečno končal. Pa tudi zato Vam pišem te vrstice, ker vem, da jih je prav mnogo med Vami, ki so že sami romali v Rim, in kdor je enkrat tam bil, vedno z zanimanjem poslušal poročila iz večnega mesta. Naposled sem se tudi zato namenil Vam pisati romarsko pismo, ker je dandanes za preprostega človeka, ki nima mnogo denarjev, težko odločiti se na tako dolgo pot, ki zahteva mnogo denarjev. Tudi jaz bi se ne bil odločil, ako bi me k temu dolžnost ne vezala. Zato sem si mislil, naj svojim dragim Lavantincem povem kaj o svojem potu, o Rimu, o svetem očetu in še o raznih drugih zanimi-

¹ Prim. Wernz S. J. Ius Decretalium II, 1899, str. 911 nsl.

vih dogodkih s pota. Tako, upam, se bo Vaša ljubezen do svetega očeta, do večnega mesta in do grobov svetih apostolov Petra in Pavla iznova oživila v Vaših srcih, tako se bo vez do cerkvenih predstojnikov, do škofov in rimskega papeža iznova utrdila in prenovila. Dal Bog, da bi s tem pismom ta namen dosegel in srca Vaša ogrel za sveto Cerkev, za njene poglavarje, za nekdanje in sedanje apostole, za škofove in rimskega papeža. Dal Bog, da bi vsak izmed Vas, ko sliši to pismo, z zavednostjo in prepričanjem molil deveti člen apostolske vere, ki se glasi: Verujem v sveto katoliško Cerkev! Zato pazljivo poslušajte te vrstice!

I. Na potu.

Ako pravim „na potu“, ne smete misliti, kako sem se potil in trudil, kako so me noge bolele, in ne smete pričakovati, da Vam naštejem vse postaje, kjer sem se pomudil več ali manj časa. Dandanes se hitro potuje po železnici in zlasti z brzovlakom. Okoli dveh popoldne sem sedel na železnico in urno smo brzeli preko Drave in naprej doli proti Savinji in Savi. Kmalu smo bili v Ljubljani in po kratkem odmoru naprej po ljubljanskem barju do naše državne meje. Na zadnji postaji Rakek smo stali dobre pol ure, na prvi postaji sosedne države pa nad celo uro. To je pač odveč in upam, da se bo v doglednem času izboljšalo, čim se razmere med obema državama bolj ublažé. Proti večeru, ko se je že do dobra stemnilo, je vlak potegnil in šli smo zopet urno naprej po Krasu.

Na desno in levo so izginjale pred menoj znane župnije, katere sem pred leti obiskaval in v njih delil zakrament sv. birme. Inako se mi je storilo pri tem pogledu v spominu, da so ti dobri ljudje, naši rojaki zadnja leta in še poprej med svetovno vojno morali toliko pretrpeti in jim bodočnost ne kaže drugega, nego trpko sužnost pod vlado krutega gospodarja, ki ne mara za naš rod, ne za naše stare šege in navade. Solza se mi je utrnila po licu, solza sočutja za brate pod tujim jarmom.

Zdrčali smo iz pokritega kolodvora v Nabrežini. Nekaj trenutkov in pod zvezdnatim nebom, s katerega je milo sijala blede luna, se je zablestelo pod nami morje. Sto in sto zvezd se je v njem zrealilo, tu in tam pa so se vrtili ribiški čolni, ki so odhajali na ribji lov. Tam v ozadju pa se je že videlo tržaško pristanišče, razsvetljeno z električnimi žarnicami, kakor zaokrožena bela nit, ki varuje šetalce ob morju, da ne stopijo preblizu vode, kar bi jih utegnilo strmo-glaviti v hladne valove. Še par minut in vlak je obstal na tržaškem kolodvoru.

Drugi dan na večer sem se zopet naložil na železnični voz. Potnikov je bilo vse polno, komaj sem dobil skromen kotic, v katerem sem prenočeval. Brzo je pihal vlak po beneški nižavi, tam, kjer so ob vojski stali tudi naši vojaki in branili naš dom. Nekako ob polnoči je pa zavozil naš vlak na kameniti

most, ki veže morje s suho zemljo. Obstali smo na kolodvoru v Benedkah.

Odtod je šlo po kratkem odmoru nazaj in drdrali smo z brzim parom po gorenjeitalski ravnini. Videlo se ni več mnogo, kajti pripravljalo se je za dež. Spominjam se, da smo obstali v Padovi, kjer je svetišče sv. Antona. A hitro so zopet zaropotala kolesa in šli smo v temno noč. Kmalu pa je jelo deževati, okna smo pozaprli in potniki so začeli drug za drugim počivati in dremati. V Bologni smo obstali kake pol ure, potem pa naprej čez Apenine, precej visoko pogorje. Tako je šlo naprej do poznega jutra. V Firenzi nas je še dež nadlegoval, čimbolj pa smo vozili proti Rimu, tembolj se je jasnilo. Dež je ponehal, in gledali smo polja in vinograde, na katerih se je lesketalo v rosi grozdje, precej bogato naslonjeno na trsje. Tedaj sem se spomnil naših vinogradov in želel, da bi trsje imelo tako polne in debele jagode, kakor smo jih tam opazovali. Ali polagoma so tudi vinogradi izginili izpred oči. Nastali so dolgi in široki pašniki, na katerih se je pasla v številnih čredah goveda in še bolj pogosto drobnica. Bolj ko smo se bližali Rimu, bolj je bila zemlja pusta in osamljena. Tedaj pa smo vedeli, da se iz rimske Kampanje bližamo Rimu. Okrog ene ure popoldne je obstal vlak. Vozili smo se neprenehoma šestnajst ur z brzovlakom.

Voznik me je odpeljal na stanovanje, katero sem bil že poprej naročil.

II. V cerkvi sv. Petra.

Še tisto popoldne sem sklenil, da obiščem najprej cerkev sv. Petra. Po stranski ulici sem hitro dospel k angelskemu mostu, ki ga še vedno čuvajo razni umetni kipi iz najboljše umetniške dobe. Pred menoj se razgrne glasoviti angelski grad, ki je preživel razne viharne in znamenite dobe rimske zgodovine. Ko sem gredoč po mostu opazil, kako vsenaokoli švigajo razni vozovi, kočije, avtomobili, med temi pa se vije številna množica romarjev, ki hité proti cerkvi sv. Petra, sem se vstopil tik pod zidovje angelskega gradu in se zamislil. Koliko ljudi je romalo po tej poti že v skoro dveh tisočletjih! Koliko jih je begalo sem in tja in iskalo raztresenih grobov mučenicov! In danes sem jaz na njihovem potu!...

Že ob času preganjanj prvih stoletij po Kristusovem rojstvu so se kristjani zbirali zlasti ob obletnicah smrtnih dni mučenicov na grobovih v rimskih katakombah. Tam so ostali pri sv. maši, tam so se ob spominu na mučeništvo umrlih svojih sobratov vneli v srčnosti do pripoznavanja svete vere. To češčenje svetnikov pa se je izdatno pomnožilo, ko je cesar Konstantin I. 312. po Kr. dal Cerkvi mir in so se nad grobovi mučenicov dvignile veličastne bazilike (cerkve). Od leta do leta so se množili romarji, od blizu in daleč so prihajali proslavljat praznike mučenicov. Oba apostolska grobova, Petrov v Vatikanu in

Pavlov na državni cesti proti Ostiji, potem na Apijski cesti grob sv. Sebastijana in grob sv. Lavrencija na Tiburtinski cesti, vsi ti grobovi so zaradi posebnega češčenja teh svetnikov in zaradi lepote njih cerkva posebno sloveli. Mnogo romarjev je želelo vse te cerkve po vrsti obiskati in na grobovih svetnikov moliti. Že v sedmem stoletju po Kr. pa nam pripoveduje zgodovina o romanju k sedmerim rimskim cerkvam, katero romanje je bilo mogoče v enem dnevu končati. Te cerkve so bile: Sv. Peter, sv. Pavel, sv. Janez v Lateranu, sv. Marija Večja, sv. Sebastijan, sv. Križ v Jeruzalemu in sv. Lavrencij zunaj mestnega ozidja. Oh, koliko svetih mož in žena, mladeničev in mladenk je poromalo k tem znamenitim cerkvam! Naj Vam v spomin pokličem le jednega. Sv. Ignacij je ustanovitev znamenitega reda jezuitov pričel z romanjem k sedmerim glavnim rimskim cerkvam. V cerkvi sv. Pavla je med sv. mašo po sprejetem sv. obhajilu s svojimi tovariši zaobljubil redovna pravila dne 22. aprila 1541.

Za rimsko romanje, da bi postalo bolj in bolj sveto, pobožno in spokorno, se je prav posebno trudil sveti Filip Neri. On je bil poleg izpolnjevanja raznih stanovskih dolžnosti pristen rimski romar. Skozi trideset let je neštetokrat romal po dnevi in po noči, sam ali pa v družbi ogromnih množic, ki so po več tisoč skupaj hodile od cerkve do cerkve. A tem romarjem je tudi pokazal namen, po katerem jim je romati: V večjo čast božjo, v zadobljenje odpustkov, v pokoro za grehe, v poboljšanje proti lenobi in mlačnosti v službi božji, za svetega očeta in za povišanje Cerkve, za mir in edinstvo med krščanskimi vladarji, za izpreobrnjenje grešnikov, krivovercev in nevernikov in za duše v vicah.

Sv. Filipa Nerija je posnemal v pobožnem romanju tako znameniti in za sveto Cerkev zaslužni kardinal sv. Karol Boromej; ž njim je tekmoval v tej pobožni vaji sv. Jožef Kalasancij. Naj omenim še enega. Sv. papež Pij V., ko je začutil, da se mu bliža zadnja ura, malo dni pred svojo smrtjo, je še opravil romanje k sedmerim rimskim cerkvam.

Papež Pij IX. pa je s pismom z dné 26. januarja 1866 dovolil vsem, ki romajo k sedmerim rimskim cerkvam in pri vsaki molijo na papežev namen, popolni odpustek, ki se more tudi dušam v vicah v prid obrniti.¹

V teh in takih mislih sem dospel na trg sv. Petra. Ob desni in levi ogromno stebrovje, na vsaki strani velikanski vodomet, v sredi visoki obelisk, na katerem je zapisana pomenljiva beseda: Kristus zmaguje, Kristus kraljuje, Kristus gospoduje, potem pa pročelje cerkve sv. Petra, ta lepota, ki jo je mogel izmisliti največji umetnik, ta razdalja med posameznimi deli, ta sorazmernost v posameznostih in v celoti, sploh ta krasota romarja tako prevzame, da nehote vzklikne, kakor nekdanji oče Jakob: To je zares hiša božja in vrata nebeška.

Mnogokrat sem vstopil v ta božji hram, a vselej sem bil prevzet tolike lepote, vselej sem se zavedal velike misli: Tu je središče katoličanstva. Vselej sem se spomnil sreče, da sem tudi jaz član te velike družine, ki ima na tem kraju svoje središče. . . .

Vstopil sem. Posamniki so begali po cerkvi in si ogledovali posamezne znamenitosti, od daleč se vidijo, kakor muhe, ki brné po gladki mizi. Tako majhen se vidi človek v tej prostornosti! — Danes nisem iskal znamenitosti tega svetega kraja. Malo sem pomolil pri oltarju žalostne Matere božje, ki je najbližji velikih vrat na listovi strani. Takoj nato pa sem šel pred kapelo sv. Rešnjega Telesa in molil. Molil sem zase, za sveto katoliško Cerkev, za svetega očeta, molil sem tudi za Vas, da bi moje poslanje k Vam ne bilo zastoj, ampak da bi po milosti božji, ki jo v svetih zakramentih na Vas izlivam, v sveti maši Vašim dušam z nebes priključem, v besedi božji pa Vaša srca rahljam in pripravljam za sprejem duhovnih dobrot, skratka, da bi vse moje molitve in moje delo euharistični Bog in Gospod Jezus Kristus blagoslovil in Vam vsem v prid obrnil za časno in večno življenje.

Stopil sem še pred grob sv. Petra. Na sredi cerkve je. Nad grobom pa je oltar, na katerem navadno samo sveti oče in kdor ima zato posebno dovoljenje, sveto mašo bere. Okrog groba je prižganih 89 bronastih in pozlačenih svetilk, ki noč in dan goré. Okrog ograje in teh svetilk pa poklekujajo duhovniki in verniki in se klanjajo, priporočajo svetim ostankom apostolskega prvaka. Sveti Peter, prosi za nas, da tudi mi postanemo deležni obljub Kristusovih.

III. Ob grobu papeža Pija X.

Drugo jutro sem zavil zopet k sv. Petru. Najprej sem pokleknil h grobu apostolskega prvaka. Zamislil sem se v davno preteklost. Kdo bi štel milijone ljudi, ki so od časov Konstantina Velikega v dobrem poldrugem tisočletju iz vseh dežel, iz vseh narodov naše zemlje tu klečali in v pobožnih vzdihih tešili svoja hrepenéca srca! Okrog sv. Petra počiva 13 papežev-mučenikov, 22 drugih, ki jih je Cerkev prištela mej svetnike. Telo sv. Petra, apostola Simon in Juda, glave sv. Andreja, sv. Marka, sv. Damaza in koščice pre mnogih drugih svetnikov tu počivajo. Prav res, klečeč na tem svetem kraju, bivaš v zboru mučenikov in svetnikov, ki so se v srečno celoto postavili okrog apostolskega prvaka. Oj, le gorite in svetite lučice na tem svetem kraju in razsvetljuje prostor, ki je posvečen junakom, ki so za sveto vero radi žrtvovali svoje življenje, ali pa so vse dni svojega bitja posvetili veri Jezusa Kristusa; v tej veri so živeli, v tej veri so vzpopolnili svoje življenje, dokler jih ni poklical nebeški sodnik z besedo: Pridite, oblagodarjeni mojega Očeta in posedite kraljestvo, ki Vam je pripravljeno od začetka sveta! (Mat, 25, 34.)

¹ Prim: Anton de Waal, der Rompilger 1904.

Ali ne hrepenim tudi jaz po tem božjem kraljestvu? Da, z vso dušo hrepenim po večni nebeški sreči. In ti? In vi vsi? Da, vsi, ki klečé na grobu sv. Petra, hrepené po sreči, ki se ima pokazati v nebeški luči šele po smrti.

Da, zavedam se, da klečim na grobu apostolskega kneza, pastirja nad jagnjeti in ovcami, Njega, ki mu je Kristus dal ključé nebeškega kraljestva, Njega, ki je za isto vero v trojedinega Boga, ki jo tudi ti pripoznaš, svojo kri prelil. V tvoje roke, o sv. Peter, naš najvišji pastir, namestnik Kristusov, polagam ponovljeno obljubo trdne vere, v kateri hočem kot otrok svete Cerkve živeti in umreti. Tebi, ki imaš oblast zvezati in razvezati, izročam vse svoje želje, ponesi jih, kakor vse moje molitve pred sedež božjega usmiljenja, da jih Tvoj nebeški Učenik usliši v prilog naši časni in večni sreči! —

Namenjen sem bil, da to jutro služim sveto mašo ob grobu blagopokojnega papeža Pija X. Opozoril me je na to neki znaec, ki sem ga našel klečečega kakih pet korakov proč od groba sv. Petra. Prašam ga, zakaj osamljen na tem kraju kleči. Odgovori mi: Glejte, ta pozlačeni križ, ki ga vidite udelanega v cerkveni tlak, je znamenje, da spodaj pod cerkvijo sv. Petra prav na tem kraju počiva papež Pij X. Mnogo jih hođi k njegovemu grobu molit. Ker pa se do rakve more samo dopoldne in je popoldne zaprta, zato ljudje, ki bi radi molili pred njegovim grobom popoldne, poklekujajo na tem kraju in molijo, ne toliko za njegovo dušo, ampak — ker ga smatrajo že za blaženega — se njegovim priprošnjam pobožno priporočajo.

— Ali jih mnogo prihaja na njegov grob? ga vprašam.

— Dopoldne se večkrat maša za mašo bere ob njegovem grobu, vernikov je pa zmiraj dosti, ki molijo tik njegove rakve. Sveče vedno goré in vsak dan so na grobu sveže cvetlice.

Tako mi je odgovoril.

— Ali bi jaz mogel služiti sveto mašo ob grobu Pija X.? vprašam dalje.

— Samo oglasite se v zakristiji in takoj Vam bodo dovolili.

— Kje pa se gre v kripto ali pozemeljsko kapelo, kjer blagopokojnik počiva?

— To Vam že ministrant pokaže.

Kmalu sva šla s služabnikom, ki je nesel seboj vse, kar je potrebno za sveto mašo, proti namenjenemu kraju. Blizu konfesije sv. Petra, blizu križa na tlaku, ki sem ga poprej omenil je na levi strani vdolbena v zid votlina, v kateri se nahaja ogromna soha sv. Andreja s križem. Tam so postavljena mala lesena vratca, za katerimi, ako jih odpreš, opaziš kamnite stopnice, ki peljejo navzdol pod cerkev sv. Petra. Po kakih dvajsetih stopinjah stopiš v temno ozko sobo, iz katere se pride v širjo, kjer počivata v kamenitih rakvah trupli pokojnih papežev Pija X. in pa Benedikta XV.

Blizu počivališča Pija X. pa je postavljen kamenit oltar z raznimi mramornatimi podobami angelov. Drugega posebnega okraska nisem opazil. Tu se berejo svete maše za obadva visoka pokojnika. Tudi jaz sem se za to odločil. Ko sem vstopil, sem našel nekaj molivcev pri grobu Pija X., pri grobu Benedikta XV. ni bilo nikogar, samo en venec, že posušen, s trakovi je bil na rakvi in sveče so gorele. Med tem pa, ko sem se pripravljaj za sveto mašo, jih je prišlo več in pet oseb se je oglasilo in prošilo, naj bi smeli sprejeti med mojo sveto mašo sveto obhajilo. To sem rad dovolil. Tako se nas je združilo kakih deset oseb okrog oltarja. Grobno tišino so motile samo moje besede in ministrantovi odgovori. Sicer vse v tiho molitev zatopljeno. Ko sem dokončal presveto daritev, so odšli prejšnji navzočniki, a za njimi so prišli drugi, ki so se zgrnili okrog rakve Pija X. in goreče molili. Nekaj oseb sem opazil, ki so s takim zaupanjem, s tako stanovitostjo molile ob grobu, kakor da bi pričakovale, da bo takoj njih molitev uslišana. Res tako iskrene molitve že davno nisem videl. Nič pretiranega, nič prisiljenega, vse naravno; da, ta molitev se mi je zdela pristen izliv vernega srca v pobožni molitvi.

Toda zakaj Vam vse to omenjam? Zato, da boste spoznali kaj je resničnega in zavračali, kar je izmišljenega. Mnogo se namreč govori zadnji čas skoro povsod med verniki o življenju Pija X., tudi o njegovih čudežih, ki so se zgodili baje za njegovega življenja. Mnogi ga že sedaj razglasujejo kot svetnika. Vsega tega in še mnogo drugega, kar se govori, nikomur ni treba verjeti. Ali tudi ob tej priliki moramo spoznati, kako modro ravna sveta Cerkev in kako previdno postopa. Izvoljen je odbor, ki se bo posvetoval že meseca novembra o vprašanju, ali je primerno, da se prične raziskavanje o svetosti pokojnega papeža Pija X. in ali je primerno da se razpravlja o pristnosti čudežev, ki so se baje godili.

Povedal sem Vam, kar sem videl, kar so mi zanesljivi možje pravili; — vse to lahko premišljujemo, poslednjo odločitev v tej zadevi pa mirno prepustimo sodbi svete katoliške Cerkve.

IV. Zaslišanje pri svetem očetu.

O Vatikanu ste gotovo že mnogokrat čuli. Tako se namreč imenuje skupina palač, ki so nanizane okrog cerkve sv. Petra in ki so z velikim vrtom edini prostor, na katerem se sveti oče svobodno giblje.

Tja sem šel takoj drugi dan po dohodu v Rim, da zaprosim zaslišanje pri svetem očetu. Proti večeru sem že dobil pismen odgovor, da naj pridem naslednji dan ob dvanajsti uri.

Prijazno so me pozdravili vojaki - švicarji ob bronastih vratih pri vhodu v Vatikan. Takoj na to jo krenem po bližnjih stopnicah navzgor in od tam po Damazovem dvoru do glavnih vrat in nadalje po stopnicah v drugo nadstropje, kjer sem došel do papeževega

stanovanja. Švicarski vojak z mogočno helebardo mi pokaže vrata, kjer naj vstopim. Takoj nato zagledam v veliki dvorani četo papeževih vojakov, ki so me pozdravili po vojaško, in nato me vede strežaj naprej od sobe do sobe, bilo jih je vsaj deset, in naposled mi pokaže sedež, kjer naj čakam, da me pozovejo. Ni bilo treba dolgo čakati. Prijazno se mi približa duhovnik in me spremi še kake štiri sobe nadalje. Potem mi ukaže, naj še počakam kako minuto. Pripravim se za vstop, snamem škofovsko kapico z glave in takoj nato se odpro vrata in pred seboj zagledam svetega očeta, sedečega ob svojem pisalniku. Na obeh plateh pisalnika so razvrstene razne knjige, vse lepo vezane, na sredi pa sveto razpelo.

Sveti oče vstane, se mi približa, jaz pa se globoko priklonim in poljubim prstan na njegovi roki.

Takoj nato mi veli sesti na stol poleg pisalnika. Začel se je razgovor. Prvič sem sedaj gledal v obraz namestniku Kristusovemu. Ne tajim, da sem na prva vprašanja nekako plaho odgovarjal. Ali po nekaterih vprašanjih in mojih odgovorih me je minula vsa plahost in nemirnost. Kmalu sem opazil, da ima sveti oče neko posebno milobo in prijaznost v obrazu in zlasti v očeh; nobena slika, kolikor sem jih videl, ne pokaže te prijaznosti in miline v očeh, kakor sem jo sedaj opazil. Govorila sva nad tričetrt ure o raznih škofovskih zadevah in o raznih željah, ki sem jih tekom pogovora izrazil. Živo se je zanimal za naše ljudstvo, za duhovnike. Vprašal me je, koliko časa sem že v Mariboru, in ko sem mu razložil, da sem že takoj po smrti pokojnega škofa delil na raznih krajih škofije sveto birmo in v stolnici sveto mašniško posvečenje in da ste me povsod z veliko prijaznostjo in vdanostjo sprejeli, sem opazil na njegovem obrazu izredno radost, ki se je zlila v prijazne besede: To mi je jako drago. Nato sem še povedal, da je škofija velika, da ima nad pol milijona katoliških vernikov, ki skupno prebivajo, tako da razen v par mestih nimamo drugovercev. Gledé duhovnikov se je sveti oče zanimal, če so na vseh krajih nastavljeni, kjer so župnije ustanovljene. Odgovoril sem, da so po večini službe zasedene, samo v nekaterih krajih ne moremo postaviti duhovnikov, ker so vsled povojnih razmer dohodki tako pičli, da bi gmotno ne mogli izhajati. Vendar pa je za potrebno duhovno pomoč ljudstva po vsej škofiji poskrbljeno. Pohvalil je tudi sveti oče Vašo darežljivost, s katero leto za letom prispevate za Petrov novčič; tudi sedaj po vojni, ko so se gmotne razmere mnogokje poslabšale, vendar še z dobrim srcem in radodarno roko mislite na potrebe svete Cerkve. Povejte svojim škofljanom — je dostavil — da hvalim njih gorečnost in se jim zahvaljujem za toliko darežljivost.

Naposled me je opomnil tudi na veliko odgovornost, ki jo imajo škofje pred Bogom in pred svojimi verniki. Zlasti pa mi je naročal, naj ne zabim na vzgojo mladine. Za mladino — je dostavil — naj Vam bodi

prva skrb. Zlasti dandanes hoče vsak imeti mladino zase, da bi mu bila bodočnost ugodna, tem bolj moramo mi poskrbeti za mladino, si jo osvojevati, vzgajati in v dobrem utrjevati, mi, ki je ne pripravljamo le za časni blagor, ampak za večno srečo. Mladini in njeni društveni organizaciji v prvi vrsti s svojimi duhovniki vso skrb in marljivost posvetite!

Na koncu pogovora sem zaprosil svetega blagoslova. In v očetovski ljubezni je sklenil svoji nadpastirski roki in me z desnico prekrižal. Takoj nato pa je dostavil. Blagoslovim tudi vse Vaše vernike. Ponesite jim moj blagoslov!

Vstal sem in se odmikal. Ko sem bil že pri vratih, so se najine oči še enkrat srečale. Še enkrat sem slišal besede: Blagoslovim Vas vse.

Vrata so se zaprla in zopet sem korakal po nešteti sobah, proti izhodu. Vojaki so me še enkrat pozdravili in nato sem stopil ven na hodišče. Po stopnicah gori pa je korakalo lepo število ljudi, ki so prihajali, da vidijo in se poklonijo Kristusovemu namestniku. Postavijo jih v veliko sobano, drugega pri drugem. Ko je vse urejeno, pride sveti oče, gre polagoma mimo vsakega, tuintam katerega nagovori, vsem pa naposled podeli sveti blagoslov. To je skupno zaslišanje vernikov, ki so prišli od blizu in od daleč, da vidijo svetega očeta, da se mu poklonijo in da si izprosijo sveti blagoslov.

Jaz pa sem osrečen, pomirjen in pokrepčan vsled velike ljubeznivosti in očetovske prijaznosti poglavarja svete cerkve zapustil Vatikan. Tako lahko rečem, da sem videl in se poklonil že četrtemu papežu. Še kot mlad duhovnik slavnemu Leonu XIII., kot škof pa Piju X., potem Benediktu XV. in ta dan Piju XI. Oh, koliko veselja sem užil pri teh zaslišanjih! Spomin na te trenutke mi je nepozaben. Ko bi živel tudi sto let, ti spomini mi nikdar ne ugasnejo.

V. Romanje h grobu sv. Pavla.

Z zaslišanjem pri svetem očetu pa moja naloga v Rimu še ni bila končana. Moral sem na božjo pot tudi še h grobu sv. Pavla apostola. Ker je ta cerkev precej oddaljena od cerkve sv. Petra, je bilo treba voznika, ki naju je s tovarišem rad potegnil izven mestnega ozidja. Na potu stoji preprosta kapelica. To naj bi bil prostor, kjer sta se ločila zadnjikrat v življenju najznamenitejša apostola Peter in Pavel. Bilo je 29. junija l. 67. po Kr. rojstvu. Oba sta bila že obsojena na smrt. Nekaj časa sta skupno korakala. Potem pa so ju ločili. Peter je moral na Janikolski grič, kjer je bil kržan. Pavel pa je bil kot rimski meščan obglavljen izven mestnega zidovja. Oba isti dan, oba za Kristusovo vero, oba imata nad svojim grobom veličasten, dragocen spomenik, ki kaže, kako so kristjani častili in do danes časte apostolska prvaka, ki sta z nepopisno gorečnostjo med narodi užigala luč svete vere. Na potu v Ostio proti morju je bil obglavljen

Pavel na kraju, ki se je nekdanj imenoval: ad aquas Salvias (pri Salvijskih vodah), dandanes pa se imenuje „pri treh studencih.“ Pokopala ga je pobožna krščanska gospa Lucina na svojem posestvu ob Ostijski cesti, bolj proti mestu Rimu. Cesar Konstantin je kakor nad grobom Petrovim, tako tudi nad grobom Pavlovim sezidal baziliko. Ker pa je bila majhna, je že petdeset let pozneje cesar Teodozij sezidal novo, veliko, visoko in prostorno, ki jo je šele l. 395. cesar Honorij dozidal. Cesarica Galla Placidia je l. 450. odičila cerkev s krasnimi mozaiki, ki so deloma še do danes ohranjeni. Ne popisno mnogo daril je dobivala cerkev v raznih stoletjih od blizu in daleč, od papežev in knezov. Dolgo časa se je ohranila ta častitljiva zgradba; skoro poldrugo tisočletje, od leta do leta se je v njej zbiralo na tisoče in tisoče romarjev. Kar se vname po noči 15. julija 1823 — torej prav pred sto leti, — po vne-marnosti nekega kleparja najprej streha in nato pogori vse, razen onega, česar se ogenj ne prime. Samo oltar apostola Pavla je ostal od zublja nedotaknjen. Iznova se je začela zidati z miloščino, ki se je stekala od vsega sveta v ta namen. Tudi drugoverci so pošiljali bogate darove. Pij IX. jo je posvetil l. 1854., torej takrat, ko je razglasil versko resnico o brezmadežnem spočetju Marijinem, v družbi premnogih kardinalov, nadškofov, škofov in duhovnikov. — L. 1870., ko so Italijani Rim ugrabili, so tudi sv. Pavla cerkev všteli med „narodne spomenike.“ Vsled tega je nedograjena cerkev stala par desetletij. Potem so jo vendarle dokončali in zlasti zunanje pročelje lepo okrasili. Poleg cerkve je krasen benediktinski samostan, in ti očetje v njej službo božjo opravljajo.

Bilo je 27. septembra okrog sedme ure zjutraj, ko naju je voznik tik pred cerkvijo izložil. Krasno jesensko jutro. Kampanja v bližini še vsa v tihoti, solnce nad njo pa je že kazalo svojo moč ter obsevalo z zlatimi žarki umotvor Pavlove bazilike. Človeku se čudno zdi, da je prav v tem kraju postavljena taka umetna dragocenost, tu, kjer se v obližju kože pasejo in je le tu pa tam kaka preprosta hišica na zemlji zgrajena. Toda zgodovina je zahtevala, da prav tu, na mestu starodavne bazilike, pod katero so počivali Pavlovi pozemski ostanski, prav tu je morala stati tudi nova cerkev. Nad apostolovim grobom je še zdaj mramorna plošča iz časa cesarja Konstantina s preprostim napisom: Pavlu apostolu mučeniku.¹

Če že na zunaj cerkev imenitno učinkuje, te prevzame popolnoma, ko si stopil vanjo! Vse, kar vidiš okrog sebe, oltarji, poslikane stene, velikanski kameniti stebri, v glavni ladiji je sto takih velikanov, okna, starodavni mozaiki, podobe vseh papežev v mozaiku, tlak, skratka vse, kamor pogledaš, je umetnost, vse sorazmerno, nič preobloženega, prav kakor si oko želi.

S tovarišem sva bila tisti dan med prvimi v cerkvi. Zato je bilo mirno, in na takem kraju se da mo-

liti. In molila sva na grobu sv. Pavla. Zamislil sem se v življenje in orjaško delo njegovega apostolstva. Tu počiva on, ki je bil od Kristusa izvoljen v apostola sveta in učitelja narodov, on, ki je bil izvoljena posoda, da ponese ime Kristusovo do skrajnih mej takratnega sveta, on, ki je vsem vse postal, da bi vse Kristusu pridobil. O sveti Pavel, apostol vere, ki si izmed vseh apostolov prišel najbližje naših krajev, prosi za nas, da bomo vero, ta najdragocenejši zaklad, ki nam ga je iz nebes prinesel sam božji Sin Jezus Kristus, da bomo vero svojih očetov in dedov čisto in neskaljeno ohranili, prav kakor nas jo uči sveta katoliška Cerkev po rimskem papežu, škofih in duhovnikih, ki so k nam poslani!

V ta sveti namen sem zase in za Vas vse daroval sveto mašo na grobu sv. Pavla. Malo ljudi je bilo še v cerkvi, iz mesta romarji pač šele kasneje prihajajo, a pride jih mnogo do večera. Predno sem pričel presveto opravilo, je pristopila deklica, stara kakih šestnajst let, in prosila, da bi smela med sveto mašo tu na grobu sv. Pavla sprejeti sveto obhajilo. Služabnik je takoj še priložil na kelih eno hostijo, katero sem med sveto mašo posvetil. To omenjam radi tega, ker nam zopet kaže, kako goreči so tudi po drugod kristjani za sprejem svetega obhajila. Zlasti pri mladini je določilo Pija X. o pogostem svetem obhajilu naravnost čudovito vplivalo. Bil sem pred tridesetimi leti dalje časa v Rimu in zanimal sem se tudi živo za tamošnje versko življenje, a moram priznati, da je v tem zmislu preporodno vplival papež Pij X. Koliko cerkva se je pozidalo za njegove vlade v tako imenovanih delavskih okrožjih na kraju mesta! Cerkev, župnišče ali samostan in kot tretja posebna reč: društveni dom, v katerem naj se shajajo odrastli in mladina, ki so vpisani v razna katoliška društva. A tudi tega ne pripovedujem samo zato, da ustrezem Vaši radovednosti, ampak zlasti zato, da tudi naši rojaki posnemajo zgled svetega očeta, ki je poznal potrebo ljudstva, ki mora imeti poleg cerkve tudi društveni dom, da se v njem shaja, uči, uri in zabava in razveseljuje. Društveni dom je pri vsaki župniji potreben. Kjer ga ni, nekaj manjka. Zapomnimo si to vsi, da dostavimo, kar še manjka.

Ko sva si s tovarišem ogledala še natančneje cerkev v posamnih oddelkih, sva se prijavila tudi v samostanu ter si ogledala muzej, v katerem sva našla poleg nekojih umetniških slik starejše dobe marsikak spomin na nekdanjo zgorelo cerkev. Prijazni bratje so nama tudi prostrani samostan porazkazali. Zlasti prekrasni križni hod s svojimi bogatimi kamenitimi okraski mi ne pride iz spomina.

Dobre pol ure od cerkve sv. Pavla je kraj, kjer je bil apostol obglavljen. Ob tako lepi priliki si človek ne odreče rad tega veselja, da ne bi obiskal kakega znamenitega kraja. Zato sva se kar peš napotila po dosti široki česti k „trem studencem.“¹ To je tisti kraj,

¹ Paulo Apostolo Martyri.

¹ Tre fontane.

ki ga je še papež Pij IX. izročil menihom trapistom, naj bi ga obdelali po svojih izkušnjah tako, da bi vso okolico pustila mrzlica (malária), ki je bila ondod zelo razširjena. Trapisti so ponudbo papeževo sprejeli in so se pri „treh studencih“ naselili. Toda težko je bilo izriniti kruto pomočnico smrti. Bratje so nasadili neke vrste drevje, imenuje se Evkalíptus, ki je prvotno rastlo v Afriki. Okoli in okoli samostana so nasadili to drevje, o katerem so slišali, da premaguje strupene pline, ki hlapé iz močvirne zemlje tamošnjega kraja.

Toda prošlo je toliko let, da so trapisti položili v zemljo toliko svojih sobratov, da je bilo pokopališče napolnjeno z žrtvami grozne mrzlice. Potem — tako mi je pravil neki brat — je mrzlica ponehala. In sedaj — je nadaljeval — onih afrikanskih dreves ne sadimo več, ker je zemlja tu naokrog po mnogem in premnogem trudu naših rok mrzlice rešena in nam prinaša vsako leto toliko božjih darov, kolikor jih potrebujemo za življenje.

Opatija trapistov ima daleč na okrog zemljo, ki jo umetno namakajo z vodo in vsled tega jim je mogoče tudi pridelati raznih sadežev, dasi bi brez tega vroče južno solnce do korenine vse požgalo. Ko sem bil tam 27. septembra, so že prvo trgatve dokončali. Grozdje je bilo v stiskalnici in sladki sok je čvrsto tekkel v pripravljene posode. Samostanski brat naju je peljal tudi po razsežnih vinogradih, po sadonosniku in mimo njiv, na katerih imajo raznovrstne sadeže za domačo porabo. Uvidel sem, da je bilo tu treba železne pridnosti, ki je naposled ukrotila neubogljivo zemljo. A vendar bi brez umetnega namakanja ne bili nič dosegli. Sedaj pa imajo doma vsega, kar potrebujejo za svoje skromne potrebe. Vendar sem prepričan, da takove uspehe doseže edinole samostanska družina, ki zase malo potrebuje, dela pa iz pokorščine in iz višjih namenov neutrudno. Navadni posli bi ob takih razmerah prehitro opešali. Toda to naj bo omenjeno samo mimogredé.

Trapisti imajo v svoji oskrbi tri cerkve. Prva je njih samostanska cerkev. Drugi dve sta manjši in le eno bi tu rad omenil. Predno vanjo stopiš, opaziš na njej v latinskem jeziku napis: „Kraj mučeništva sv. Pavla apostola, odkoder so trije studenci čudovito privreli.“¹ Cerkvica ima samo en oltar. Na evangeljski strani pa so umetno iz marmorja vsekani trije studenci, v katerih se vedno voda nahaja. Ko sem bil zadnjič v Rimu, sem še videl vodo v njih, ki se je lahko zajemala s posodico. Od takrat pa je opat dal studence zapreti, zato ker so razposajeni otročaji razne stvari v vodo metali in jo tako kužili.

Toda kmalu bi bil pozabil omeniti to, kar je bolj znamenito. Da je ta cerkvica spomenik Pavlovega mučeništva, to je zgodovinsko dejstvo. Da so trije studenci na tistem kraju, kjer je bil obglavljen, to je tudi istina. Kar pa pobožna pripovedka dostavlja, da se je namreč

Pavlova glava, ko je odletela od telesa, trikrat dotaknila zemlje in zopet odskočila in kjer je zemljo zadela, povsod je vzniknil studenec, to je, kakor rečeno, pobožna legenda, toda kdor bi tega ne verjel, bi bil vse eno še lahko dober kristjan. Pač pa je misel lepa. Pavlova glava, polna žive vere, in pa studenec, ki spominja na sveti krst, v katerem se vlije naši duši čednost vere — ali ni to lep spomin na delo apostolstva, katero je vršil do konca svojih dni sv. Pavel? In zato ono cerkev romarji z veseljem obiskujejo

Še nekaj bi rad omenil. Predno sem se ločil od blagih patrov, mi pride nasproti samostanski brat, ki me nagovori približno takole: „Dovolite Presvetli, da Vas kot škofa moje domače škofije prav spoštljivo pozdravim.“

— Kako pa ste sem prišli? ga hitro vprašam, ko mi je roko poljubil.

— Sam ne vem kako, a sedaj sem že nad dvajset let tukaj.

— A kako Vam je ime?

— Fra Casimiro me kličejo.

— In kako ste zadovoljni?

— Prav zadovoljen sem. Čisto udomačil sem se v redovnem življenju.

— Drago mi je, da sem vas spoznal, a odkrito rečem, da ne bi bil pričakoval, da bom tik pred ozidjem rimskega mesta našel svojega ožjega rojaka. Brat Kazimir, priporočam se Vam v pobožno molitev. Vi imate bolj zbrano življenje, kakor mi zunaj med svetom. A tudi jaz se Vas bom spominjal pri sveti maši, da se vsaj v nebeški domovini, če v zemski ne več, enkrat snideva.

S tem zagotovilom od obeh strani sva se ločila.

Sklep.

Zakaj sem Vam napisal to romarsko pismo? Predragi! Gotovo se še spominjate, kako so Cerkvi sovražni ljudje takoj potem, ko je vzbruhnila svetovna vojska, zagnali krik: Papež je povzročil vojsko, škofje in duhovniki so krivi, da je vojska. In ko je Pij X. kmalu nato vsled silne žalosti nad vojnim požarom zatisnil svoje trudne oči in je dobil naslednika Benedikta XV., so zopet sovražniki zagnali: On je kriv svetovne vojske, dasi je celemu svetu znano, da ni nikogar na svetu, ki bi se bil tako vztrajno prizadeval za mir, kakor ravno papež. Tako govorjenje in hujskanje cerkvenih nasprotnikov, žal, prav dostikrat tudi na sicer dobre vernike toliko vpliva, da mislijo, morda je pa le res, kar se tako splošno govori, in v spoštovanju in ljubezni do najvišjega poglavarja cerkvenega omahujejo. Takim klevetam brezbožnih cerkvenih sovražnikov pa le en opomin iz našega katekizma nasproti postavim in ga vsem lavantinskim vernikom v resno premišljevanje priporočam. Glasi se takole: Časti in ljubi sveto cerkev kot svojo mater; zakaj „nihče ne more imeti Boga za očeta, kdor nima cer-

¹ Santi Pauli Apostoli martyrii locus ubi tres Fontes mirabiliter eruprant.

kve za mater“ (sv. Ciprijan). Udeležuj se njenega veselja in trpljenja; izpolnjuj vestno njene zapovedi in določbe, oklepaj se pristrčno svetega očeta in škofov, in sploh se daj voditi le katoliškim načelom tako v javnem kakor v zasebnem življenju. Le tako si pravi katoličan.

Želeč od srca, da bi vsi naši lavantinski verniki vselej in vsekdar ohranili ljubezen in spoštovanje do

Kristove cerkve, do papeža, škofov in duhovnikov, Vam vsem v tem zmislu izročam — povabljen po svetem očetu — nadpastirski blagoslov v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen.

V Mariboru na dan sv. Frančiška Borgia dne 10. oktobra 1923.

† Andrej
škof.

Opomba. Ta list se naj vernikom prebere s pridiznice prvo in drugo nedeljo po Vseh svetnikih.

44.

Birski izkaz za l. 1922 in 1923.

Leta 1922 je bilo v škofiji birskih 12.004 in sicer: 1. dne 4. junija v mariborski stolnici 1557.

2. V dekaniji Dravsko polje: Dne 26. avgusta pri Sv. Juriju v Hočah 672 in dne 27. avgusta pri Sv. Mariji v Cirkovcah 823 — skupaj 1495.

3. V dekaniji Ljutomer: Dne 28. avgusta pri Sv. Janezu Krstn. v Ljutomeru 1188 — dne 29. avgusta pri Sv. Križu blizu Ljutomera 868 — dne 30. avgusta pri Sv. Juriju ob Ščavnici 752 in dne 31. avgusta pri Sv. Petru v G. Radgoni 979 — skupaj 3787.

4. V dekaniji Šaleška dolina: Dne 2. septembra pri Sv. Mihaelu poleg Šoštanja 754 — dne 3. septembra pri Sv. Juriju v Škalah 607 — dne 4. septembra pri Sv. Martinu pri Šaleku 277 in dne 5. septembra pri Sv. Ilju pri Velenju 293 — skupaj 1931.

5. V dekaniji Laško: Dne 7. septembra pri Sv. Martinu na Laškem 1165 — dne 8. septembra pri Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah 323 — dne 9. septembra pri Sv. Heleni v Loki 333 — dne 10. septembra pri Sv. Martinu v Trbovljah 985 in dne 11. septembra pri Sv. Jakobu na Dolu 428 — skupaj 3234.

Leta 1923 pa je bilo birskih 9885 in sicer: 1. dne 20. maja v mariborski stolnici 1435.

2. V dekaniji Slov. Bistrica: Dne 21. maja pri Sv. Štefanu v Spodnji Polskavi 332 — dne 22. maja pri Sv. Jerneju v Slov. Bistrici 1055 — dne 23. maja pri Sv. Andreju v Makolah 420 in dne 24. maja pri Sv. Križu v Poljčanah 573 — skupaj 2380.

3. V dekaniji Vuzenica: Dne 27. maja pri Sv. Nikolaju v Vuzenici 751 — dne 28. maja pri Sv. Lavrenciju v Vuhredu 223 in dne 29. maja pri Sv. Jerneju v Ribnici 296 — skupaj 1270.

4. Dne 3. junija pri Sv. Mariji na Črni (Ptujski) gori 333.

5. V dekaniji Konjice: Dne 30. junija pri Sv. Duhu v Ločah 466 — dne 1. julija pri Sv. Juriju v Konjicah 950 — dne 2. julija pri M. B. na Prihovi 158 — dne 3. julija pri Sv. Janezu Krstn. v Čadramu 550 in dne 4. julija pri Sv. Egidiju v Zrečah 634 — skupaj 2758.

6. V dekaniji Novacerkev: Dne 9. septembra pri Sv. Lenartu v Novicerkvi 482 — dne 10. septembra pri Sv. Jerneju v Vojniku 605 — dne 11. septembra pri Sv. Petru in Pavlu v Vitanju 267 in dne 12. septembra pri Sv. Mariji na Dobrni 355 — skupaj 1709. Skupno število za obe leti znaša 21.889.

45.

Portatilia.

V škofijski kapeli je bilo dne 20. oktobra t. l. posvečenih 40 altarnih kamnov. Nabavni stroški za vsak portatilo znašajo 230 Din.

Kn. šk. Lavantinski ordinariat v Mariboru,

dne 24. oktobra 1923.